

M. U.

Krožni čas

(pravljica iz leta 1988, neobjavljena, obnovljena v e-verziji 2026)

I

M. stoji na pragu in pogleduje v temno modro nebo, na katerem se trgajo grmičasti oblaki. Jutranja zarja odseva v jezercu, med oblaki mežikajo Gostosevci, ki naznanjajo zimo.

Ž. še ni vstala. Zdaj, ko so dnevi kratki, vstaja šele, ko se povsem zdani.

Že diši po snegu, si reče M., pohiteti bo treba z odhodom, da naju ne preseneti zima.

Jezerce pred hišo še ni zamrznilo, in ko potegne vetrič, poredno nakodra gladino. Vrhovi temnih gora v daljavi, ugaslih vulkanov, se svetijo v mavrični svetlobi.

Ladja, spravljena v skednju ob hiši, čaka na novo potovanje.

O, te barkače! zamrmra M. Precej sta jih že zamenjala na dolgem potovanju po možnih svetovih. Nekatere izmed njih je krmaril sam, ladje so bile sprva še lesene, tisto prvo je stesal iz cedrovine, na poznejših, tudi na pravih velikankah, pa sta bila samo potnika med mnogimi. V starem veku so ladje krmarili računalniki, dokler jih ni pomoril usodni virus, ki se je razširil po vsej Galaksiji iz nekega daljnega ozvezdja.

M. se s počasnimi koraki napoti proti jezercu. Sivolas sosed, domačin, s čolniča polaga vrše za lovljenje rakov.

»No, kako sta se odločila?« vpraša sosed. »Ostane oslič pri meni, ali ga vzameta s seboj?«

Pustila ga bova tu, odvrne M., kaj bi oslič na ladji?

Saj se bo tudi tam, kamor sta namenjena, našla kakšna žival. M. zadnje čase pogosto misli na Betel, na tisti daljni kraj, o katerem jima je bilo, če ga spomin ne vara, nekoč davno obljubljeno, da bosta v njem našla resnični dom.

Skloni se nad gladino in si osveži obraz. V zgodnjem jutru se spet počuti mlad.

Ko se vrne v hišo, je Ž. že vstala. Pred ogledalom si češe dolge črne lase. Lepa je. Videti je mlada kot takrat, ko se jima je rodil sin S. Takrat, v starih časih.

Odpotujeva kmalu? vpraša Ž. Nekaj stvari bi vzela s seboj.

M. prikima. Vse se mu zazdi kot takrat, ko sta odhajala prvič.

Odkar sta se nastanila v tem svetu, pri tem jezercu, bolj malo govorita. Besede so pogosto odveč. Včasih je dovolj, če zariga oslič. Ž. ima veselje z urejanjem hiše in vrta. Vsakič ko gresta v vas po nakupih, tam najdeta tudi kakšno prijetno drobnarijo za dobro počutje: vazo, sliko, svetilko ali kaj podobnega. Ostalo jima je še toliko denarja, da spodobno živita. M. nemalokrat pomisli, da bi lahko imela še enega

otroka. Morda takrat, ko prideta v Betel. Hiša, ki sta jo najela tu, kljub lepoti tega kraja ni njun resnični dom. Saj tudi Ž. to dobro ve.

II

Potovanje se razteza skozi prostor-čas, iz dneva v dan, iz tedna v teden, iz mesca v mesec. Povsod, kamor seže pogled – zvezdno nebo! Tudi tisto slabotno sonce, ki je sijalo na hišo in jezerce, se je že izgubilo med roji svetlih zvezd, posejanih po brezdANJI črnini. Še iz starih časov sta ohranila navado, da govorita o dnevih, nočeh, tednih, mesecih, tudi letih, čeprav jima je sedaj, na potovanjih, že dolgo časa – poleg negotovega spomina – edina bolj trdna časovna opora naprava, ki jo še vedno imenujeta »peščena ura«. V njej sicer ni peska, saj namesto peščenih zrn štejejo čas atomi, njeno ime pa se je ohranilo, kakor se ohrani ime, ki preide od očeta na sina, vse tja do daljnih potomcev.

Ž. zadnje čase piše pisma, dolga pisma, ki nikoli ne bodo prišla v roke naslovnici. Namenjena so namreč tisti *drugi*, M. nekdanji ljubici. Ž. jih sproti trga in meče v ogenj. Kdaj pa kdaj med pisanjem zamrmra kak stavek, ki ga M. sliši in razloči: »Sprašujem se, kaj ti je govoril ...« ali »Vedno bolj čutim, da si del mene, da si že skoraj jaz sama ...« – pa tudi: »Se spominjaš tistega dne, ko sta angela sedela za našo mizo?« – M. ni ravno srečen zaradi njenih pisemskih pogovorov s tisto *drugo*, njegovo ljubico iz starega sveta. Vendar Ž. že sama ve, zakaj piše ta neodposlana pisma. Zaradi njih se ni v ničemer spremenila odnosu do njega in le v trenutkih, ko med pisanjem odsotno dvigne pogled, M. opazi v njenih očeh nenavaden lesk, hkrati otožen in divji.

Zakaj pišeš ta pisma, če jih ne odpošlješ?

Pisma so odposlana že s tem, da so napisana, mirno odvrne.

M. pa si krajša čas tudi z ladijskimi opravili. Odkar je v prvih dneh tega potovanja določil smer, za katero je v knjigah razbral, da je prava, se sicer ne ukvarja več z navigacijo, vendar se vselej najdejo kakšna manjša opravila, treba je zabiti kak žebelj, zamenjati pregorelo žarnico, skuhati čaj. Kadar pa ni nobenih tovrstnih opravkov, ure in ure sedita v kajuti, ki jo je lepo uredila Ž. skrbna roka, in M. se v mislih pogosto igra s plamenčki na ognjišču ali z igro senc, ki jih sprede svetilka s svojimi mnogoterimi odsevi. M. čuti in ve, da je srečen – kaj bi bila sreča, če ne ta blagost in tiha nežnost, nemalokrat pa tudi strast, ki jo občuti do nje, svoje sopotnice Ž., ki potuje z njim, že odkar pomni?

Včasih pa, ko se zbudi sredi noči in stopi k oknu, po prstih, da je ne bi prebudil, začuti nemir in tesnobo v duši. Takole podvomi: je sploh kje kraj, ki se imenuje Betel? In kaj naj bi bilo tam, na tistem svetu drugače kot kjerkoli drugje? Zakaj je sploh treba potovati? Mar ne bi bilo bolje ostati kar v tisti hiši ob jezercu? Na trenutke pomisli, da

se jima je ustavil sam čas: da sta s to ladjo obvisela v brezmejni črni praznini, posejani z nešteti zvezdami, sama, prepuščena in predana drug drugemu, ljubeča in mrtva v večno živi tišini. Saj če je res, da čas kroži, premišljuje M., potem je to v dolgih vekovih pravzaprav isto, kot če bi povsem obstal. In ko išče odgovore na ta težka, za človeka gotovo pretežka vprašanja, ga navdaja tesnoba v duši in strah pred prihodnostjo, v kateri, kot se mu zdi, ni več nobenega pravega, velikega upanja. Tisti Duh, Angel ali Demon, ki se mu je prikazal v starem svetu in se je imenoval Bog, ga ne obiskuje več. Morda pa je tudi takrat samo sanjal, da se je »iz oči v oči« pogovarjal z Njim. Zdaj mu včasih kaj pove le še v mislih, tako da M. njegovih besed ne more več jasno razločiti od svojih. Ob tem si reče: najbolj pomembno in dragoceno je to, da občutim v sebi in zunaj sebe vso to brezmejno, temno jasnino, vso svetlobo velikega Enega! Tedaj se krožni čas ustavi v večnosti.

III

V samotnih nočnih urah, ko M. ne more spati in zre skozi okno kajute roje daljnih zvezd, se vanj vračajo spomini, za katere je že mislil, da se nikoli več ne vrnejo. Sprašuje se – kdaj in kako se je zgodilo, da je čas začel krožiti? In pred njim vstaja podoba neke daljne pokrajine, ki je v spominu spet tako živa in bližnja, da bi lahko znova skorajda stopil vanjo.

Takrat so M. in Ž. in njun sinček S. bežali pred bojevitim plemenom, ki je pridirjalo iz puščave in jim požgalo domačo vas. Uspelo se jim je rešiti in vzeti s seboj tudi osliča in čez nekaj dni so pribežali v neko neznano, bolj redko naseljeno deželo. Ž. in S. sta jezdila na osliču, M. je držal za povodec – in takrat si je rekel: z *njima* sem za vekomaj! Proti večeru tretjega dne, ko jim je že primanjkovalo vode, so prišli v majhen zaselek, kjer se je peščica s slamo kritih koč skrivala med palmami. Ko so privezali osliča in je M. vzel spečega S. v naročje, je Ž. nenadoma prebledela in se opotekla. Na pomoč so prihiteli domačini, ponesli so jo v eno izmed koč in jo položili na slamnjačo. Tresla jo je mrzlica, drgetala je po vsem telesu. Mrzlici je sledila huda vročica. Omedlela je. Mali S., ki se je medtem prebudil, je s strahom gledal okrog sebe in ko je videl bolno mater na postelji, se je stisnil k očetu in ga s hlipanjem rotil, da ne sme dopustiti, da bi mama umrla. Poklicali so vrača, da bi ji pomagal, morda z zelišči ali puščanjem krvi, toda ko je vrč videl bolnico, je samo zmajal z glavo in zamrmral, da ji duša že blodi po podzemlju, od koder se le redkokdo vrne. Agonija je trajala vso noč, neskončno dolge, temne ure, ko ji je M. z obkladki blažil vročico, jo božal in govoril besede ljubezni, da bi le prišla spet k sebi, obenem pa je tolažil sinčka. Nenadoma pa, že proti jutru, ko je S. od utrujenosti zaspal, se je Ž. umirila, krči so prenehali, vročica je izpuhtela. Duša se je vrnila vanjo, odprla je oči in se nasmehnila. M. je prvi hip pomislil na najhujše, namreč da je to

trenutek jasnosti pred smrtjo, toda ne – njegova ljubljena Ž. se je vrnila iz sveta senc, še vedno bleda in izčrpana, toda živa! Smrt je šla mimo, premagana, vsaj zaenkrat, hvala bogu! Namesto nje je nastopil zdravilen sen.

Ob prvem svitu, potem ko je Ž. mirno in spokojno zaspala, je M. vstal in stopil iz tiste slamnate koče. Sonce še ni vzšlo, nad obzorjem je sijala rdeča zora. Zamaknjeno je gledal visoke gore v daljavi, temne in skrivnostne. In takrat je prvič pomislil, da čas resnično kroži. Z vso jasnostjo se je namreč spomnil, da je tukaj, prav v tej koči, v tem zaselku med palmami, pod temi temnimi gorami – Ž. nekoč *že umrla!* Z malim S. sta vso noč čula ob njej, v plapolajočih plamenih sveč, naslednjega dne pa so jo pokopali na majhnem britofu, pod osamelo trepetliko ...

* * *

Krog časa, ki povezuje smrt in vrnitev v življenje, je velikanski, nepredstavljen. M. ga samo sluti, ne more pa vsega premeriti v mislih, niti z dolgim potovanjem skozi spomine iz preteklosti v prihodnost in nazaj. Ve zanj, tako kakor vemo, da mavrica nekje globoko spodaj pod obzorjem sklence krog, čeprav vidimo le manjši del njenega loka, le tisti komajda ukrivljeni, malone ravni del, ki se pne nad goro in oblakom. Za krožni čas vemo podobno, kakor mornar ve, da je svet okrogel, ko zre v daljno obzorje. In v takšnih trenutkih se nam zazdi, da se vedno znova vračamo k istim zvezdam, s katerih se je naša pot nekoč davno začela.

IV

Pomladni veter podi grmičaste oblake po temnem nebu. Slabotno zimsko sonce iz dneva v dan prihaja vse bliže, zjutraj sijejo le še najsvetlejšje zvezde. Led na jezercu se taja. Mesečina ne odseva na gladini, saj tudi v tem svetu ni lune, kot je že v prejšnjem ni bilo. Ta novi svet, ta kraj ob jezercu, kjer sta M. in Ž. pristala po dolgem potovanju, je namreč skoraj enak prejšnjemu, le oslička ni tu. V nečem pa je ta svet kar preveč različen od prejšnjega: nekje tu blizu živi in prihaja k njima obiskovalec, strasten iskalec zlata, ki se vsakič, na povratku z ugaslih vulkanov, kamor hodi v zlatokope, ustavi pri njiju ob jezercu. S sijočimi, že kar nebeško modrimi očmi jima kaže zrnca zlata, ki jih nosi prodajat v bližnje mesto. – Eno samo bitje, namreč prav ta tujec, ki je, sodeč po njegovih kar preveč sinjih očeh, prišel iz nekega drugega sveta, je dovolj, da postane ves njun svet *drugi* svet, da za M. in Ž. ni več isti kot prejšnji. Eno samo tuje bitje okuži s svojo drugostjo ves svet.

M. dvigne pogled s knjige in se ozre skoz okno k jezercu. Zadnje čase se ga polašča čustveni nemir zaradi tega obiskovalca. Nedvomno je zanimiv in tudi prijeten človek, nekaj novega prinaša v njuno samotno življenje, ko pripoveduje o svojih dogodivščinah. Ž. je vesela, ko se ta tujec ustavi pri njiju. A prav to muči M.

Kaj ti je spet? vpraša Ž.

Ah, nič, nič, odvrne M.

Tu nameravata ostati čez poletje, M. bere knjigo za knjigo, v njih išče tisto, kar je nekoč – vsaj tako se mu zdi – že vedel. Prav nič ga ne mika, da bi šla kmalu spet na pot, v neizmerno temo »tam zunaj«, tudi zato ne, ker mu postaja vse bolj jasno – spet iz knjig – da je Betel še zelo daleč, vsaj zanju. Včasih pa sploh podvomi, da kdaj prideta do tja, tudi če kraj s tem bibličnim imenom resnično kje obstaja.

Ž. se očitno dolgočasi, zanj so predolge tiste ure, ki jih M. preživi v knjigah, zaposlen s svojimi mislimi. Pomlad jo je naredila mlajšo in še lepšo. M. je ne ljubi nič manj kot prej, vendar pogosto ne ve, kako bi jo razveselil. Ž. se vsako jutro sprehodi krog jezerca, nabira rožice in si jih spleta v lase. Nič ne reče, očitno pa nima več pravega veselja za takšno samotno življenje. Se je ljubezen utrudila? se sprašuje M. Navzven se sicer ni kaj dosti spremenilo, vse teče dalje kot na gladini mirne reke, zdi pa se, da je znotraj, v globini, marsikaj narobe. Treba bi bilo nekaj storiti! Toda kaj? Naj imata še enega otroka? Ali naj rajši obiščeta že odraslega in poročenega sina, ki ga že dolgo nista videla? Ko pa S. živi tako daleč!

Ko mine teden ali dva, se obiskovalec spet oglasi, nasmejan kot vedno. Pravi, da se mu že toži po zlatokopih, kamor se znova odpravlja.

»No, jazbeca lena, gresta tokrat z mano?« vpraša kakor za šalo. »Vsi trije bomo obogateli, čez noč, zdaj sem na pravi sledi. Imeli bomo polne žepe zlata.«

M. opazi, kako se Ž. zasvetijo oči. – Rajši kdaj drugič, reče suho.

»Eh, vidva! Vedno pravita *drugič*! Drugič pa ni nikoli. No, naj vama vsaj zaigram kakšno na orglice.«

Ž. se smehlja, ko obiskovalec z ustnicami išče pravi ton, kakor da poljublja orglice, da bi iz njih izvabil zaželeni napev. M. je ljubosumen. Saj Ž. sploh ne skriva, da ji je ta tujec všeč.

Dovolj! ga nenadoma prekine.

Obiskovalec in Ž. ga presenečeno pogledata, M. oblije rdečica.

»Prav, nič hudega, pa kdaj drugič,« zaigrano veselo reče tujec in spravi orglice.

Zatem se kmalu poslovijo in napoti proti temnim goram, ugaslim vulkanom z mavričnimi vrhovi. Ko ostaneta sama, M. ujame Ž. zaničljiv pogled. Njene oči se divje in obenem otožno lesketajo, kakor takrat, ko je pisala pisma oni *drugič*. Zvečer, v postelji, se obrneta vsak na svojo stran.

* * *

Naslednjega jutra, po slabo presanjani noči, medtem ko Ž. še spi, se M. napoti v mesto. Tudi sam ne ve prav dobro, zakaj se odpravi tja, saj sta ves ta čas šla v mesto le dvakrat ali trikrat, v urad za migrante, sicer pa jima nakupi v sosednji vasi povsem zadoščajo. M. čuti, da ga tja vleče neka nejasna slutnja, predvsem pa želja, da bi po morečem večeru nekam pobegnil vsaj za en dan. Na poti se ustavi v treh krčmah, v

vsaki spi je tri kozarce rdečega, mimogrede pa sprašuje krčmarje, potem ko jim odrine napitnino, ali poznajo trgovca z zlatimi zrni, tistega tujca vesele nravi, ki igra na orglice. Vsi ga poznajo, vendar o njem nihče ne ve nič določnega. Naposled se M. pridruša, da to povpraševanje o skrivnostnem tujcu, ki je vseč Ž., vsekakor ni glavni namen njegove poti v mesto. Vendar se potem, ko se izgubi v neznanih ulicah, spet sprašuje, kaj tu sploh išče. Saj ne mara vse te množice ljudi, ni več vaje vsega tega direndaja. Pohaja z rokami v žepih, ogleduje si izložbe, ustavi se pred trgovino z orožjem in komaj se premaga, da ne vstopi vanjo. Že precej utrujen prikolovrati v manjši park med visokimi starimi hišami, od vina se mu malce vrti v glavi, golobi prhutajo na vodnjaku, mamice čuvajo otroke na gugalnicah. Usede se na klopec, da bi se spočil in premislil o vsem, kar se mu dogaja. – Utrujen sem, vsega imam dovolj! vzdihne. Na klopci presedi več ur, v tem času nekajkrat stopi do vodnjaka in se osveži z mrzlo vodo, tako da se že skoraj strezni, proti večeru pa spet začne tavati po neznanem mestnem labirintu. Mrači se že, prižigajo se luči, vsiljive reklame utripajo v vse gostejšem somraku.

Vrniti se moram domov, si reče. Ž. gotovo že skrbi in vsaj kakšno darilce bi ji lahko prinesel, moji dragi, moji *prvi*. Ampak za to je že prepozno. Napoti se po eni izmed manj osvetljenih ulic, za katero se mu zdi, da je pravšnja za izhod iz mesta. Ko pa gre mimo neke stare hiše, osvetljene z rdečo laterno, zasliši znan ženski glas, ki zakliče njegovo ime. Ozre se tja in zagleda tisto *drugo* – svojo nekdanjo ljubico! Ko se ji približa, se sreča z njenimi že preveč globoko zelenimi, turkiznimi očmi. Tako tuje in obenem bližnje so mu te oči!

Ti?

Zelenooka bližnja tujka prikima z nasmeškom. M. se kar malce opoteče, vendar zdaj ne več samo od pijače. Ženska ga prime pod roko in popelje v rdečo hišo, naravnost skozi razkošno osvetljen salon v pritličju, kjer se bližine željni pari crkljajo ob mehki glasbi, pelje ga navzgor po zavitih stopnicah v sobo, v svoj budoar, obložen z zelenimi tapetami. Nad posteljo visi veliko, z zlatim štukom okvirjeno zrcalo. Zazdi se mu, da je prav tu, v tej hiši, v tej sobi nekoč že bil!

»Me ne poznaš več, M.?« ga vpraša *druga* z malce grenkim nasmeškom.

O, seveda te poznam! odvrne M., vendar kakor v sanjah. Moja *prva* ti večkrat piše pisma. Ne more razumeti, da sem ljubil še kako *drugo*.

»Ah, tako? Nobenega njenega pisma še nisem prejela ... saj to ni važno. Tako sem vesela, da sem te po tolikem času spet srečala! Da si nocoj tu, pri meni, prav ti!«

M. spusti pogled z njenih pregloboko turkiznih oči in zdaj so tik pred njim – tako blizu! – njene rdeče, vabeče ustnice, ki mu govorijo nekaj, česar ne razume povsem, vse težje sledi njenim besedam. – Saj je vseeno, pomisli, zdaj sem tu, daleč, blizu.

»Pridi!« zašepetajo te ustnice, ko ga *druga* ženska vabi k sebi, vase.

Zgodaj zjutraj, ko vsa telesa v rdeči hiši še spijo in duše še sanjajo, M. vstane in se napoti domov, v *njuno* samotno hišo ob jezercu. Ž. pa ni doma, nekam je odšla. M. se tolaži z mislijo, da ga je nemara šla iskat v mesto. A ko se vse do večera ne vrne, gre povprašat v vas. Stari sosed sprva samo odkima z glavo, potem pa na M. vztrajanje, naj vendarle pove, če kaj ve o Ž., v zadregi reče, da jo je včeraj zvečer, ko je na jezercu polagal vrše za rake, videl, da je odšla s tistim tujcem, ki hodi v zlatokope, ne ve pa, kam sta šla, zdi se mu, da tja gor k vulkanom.

A tudi naslednjega dne se Ž. ne vrne. M. je kakor iz uma. Življenje brez *nje* je izgubilo ves smisel. Čez nekaj dni pa se vendarle vrne, vsa nesrečna in utrujena. Naslednji dnevi, tedni in meseci so težki, kljub temu pa ima življenje spet smisel.

Si našla tisto zlato? jo vpraša nekega dne.

Ž. molči. Zapira se v molk, vase. Skrivnostni tujec ne prihaja več tod mimo. O njem tudi govorita ne več. Nekega dne pa ji M. pove, da je v mestu srečal tisto *drugo*. Ž. samo prikima, kakor da bi to že vedela, in naslednjega jutra ji spet začne pisati pisma, ki pa jih seveda ne odpošlje, saj vsa končajo v ognju. – Pisma so odposlana že s tem, da so napisana.

Bliža se jesen, M. začne pripravljati ladjo za novo potovanje.

V

Že pred davnim časom je Ž. rodila njunega sina S. Takrat je M. *videl* trenutek, ko se duša utelesi. Ko je rojevala, je stal na pragu pred hišo in gledal gore, v jutranjem mraku temne in skrivnostne. V vasi so peli petelini, živina je mukala v hlevu. – Bog je ustvaril naravo, si je rekel M., in Bog skrbi zanjo, tudi za žensko, ki rojeva. Dolgo je ječala v hiši, porod se je vlekel, ob njej je bila dekla, pri rojstvu ženske držijo skupaj, čeprav si sicer skačejo v lase.

Samo da preživi! je molil M., kaj drugega ni mogel, ko je stal tam na pragu križem rok.

Ozrl se je v nebo. Duša, ki je prihajala na svet, zdaj še razpršena prek neba, prek gora in oblakov, brezmejna in v tej svoji brezmejnosti človeku nedoumljiva, se je kakor na nevidnih krilih spuščala k otroku, ki se je rojeval iz materinega telesa. M. je *slišal* ta nemi krik želje po utelešenju, ki je odmeval od obzorja do obzorja, prihajal z neba, z daljnih zvezd. Takrat je vedel: ničesar na svetu ni, kar bi bilo naše, vse prihaja od Boga. In čeprav se je rojstvo zgodilo že nešteto krat, je zmeraj novo, eno samo, edino.

V hiši je zavekal otrok, rodil se je S. Njene utrujene oči so radostno sijale. Kako jo je ljubil takrat, kako jo je ljubil!

VI

V spominu se je vrnil tudi tisti čas, ko so bežali z Zemlje. Sivolasi M., eden izmed najuglednejših in najbogatejših poslovnežev, se je s svojo družino med zadnjimi vkrcal na velikansko ladjo, eno izmed redkih, ki še niso bile vključene v vojne operacije in so ostale na razpolago za evakuacijo bogatih ali kako drugače pomembnih izbrancev na Mars. Vozovnice so bile silno drage, pa tudi denar ni vsakomur jamčil, da se bo vkrcal, saj je denar v vojni skoraj povsem izgubil vrednost in tudi zlato ni bilo več tako cenjeno kot prej, odkar ga niso kopali samo na Zemlji. M. je imel visoke zveze, osebno je poznal vodjo projekta rešitve v vesolje, z njim je bil celo v nekakšnem sorodstvu, in to je bilo odločilno, da se je lahko vkrcal z Ž. in S. in njegovo mlado družino, poskrbel pa je tudi za tisto *drugo* s karto za tretji razred. Od svojega velikega premoženja, ki si ga je bil nabral, podobno kot drugi bogataši, med svetovno gospodarsko krizo, pa tudi s prodajo orožja, je lahko vzel s seboj samo manjši del, predvsem diamante, ki so mu tudi pozneje, na dolgem potovanju, prišli zelo prav. A to je bilo že v drugih svetovih.

Ko so se vzdignili nad orbito starega sveta, nekdam modrega planeta Zemlja, je M. s težkimi mislimi stopal gor in dol po dolgem hodniku prvega razreda na eni izmed gornjih ladijskih palub. Njegovi trije vnuki so se v bližnjem salonu igrali z računalniki. Ž. in S. sta odšla po ladji na ogled. M. se je ustavil v dnevnem baru, si naročil viski z ledom in gledal skozi okroglo okno: spodaj na Zemlji so se iskrili bliski atomskih eksplozij. Na modrem siju, ki je milijarde let obdajal planet, so se začele kazati sive lise, oblaki pepela in prahu.

Čemu sploh bežati? se je vprašal M. Najbrž bi bilo bolje, da bi se potem, ko sem družino vkrcal na to ladjo, sam vrnil v stolp na Peti aveniji in tam počakal svoj konec. Morda bi tudi Ž. rajši ostala z mano doma na Zemlji. Saj sva oba že stara, le kaj si lahko obetava od življenja v begunstvu? Kaj naj počneva na Marsu ali kje drugje? – M. je segel v žep in prižgal kubanko. Takrat še ni vedel, da čas kroži, ni se še spominjal svoje preteklosti, ki jo bo obudila šele prihodnost. Če bi mu tedaj kak angel ali demon rekel, da ni bil rojen leta tisoč-devetsto-tega-in-tega, pač pa že davno prej, bi se zakrohotal in temu duhcu preprosto pokazal svojo osebno izkaznico z rojstnim datumom. Niti slutil še ni, da obstajajo možni svetovi, kjer bo spet mlad.

Na ladji pa je vsakdanje življenje teklo dalje. Po zvočnikih so predvajali poročila z Lune, ki je še ni zavzel tako imenovani Agresor. Sledila je žalna koračnica v čast milijonom civilnih žrtev pri uničenju Pariza. In takoj za njo Marseljeza! Potem je najbrž tisti, ki je vrtel gumb za izbiranje radijskih postaj, pametno sklenil, da je bolje, če predvaja kakšno bolj zabavno glasbo. Iz jedilnice se je že slišalo žvenketanje pribora, ki so ga natakarji razvrščali po mizah pred kosilom. Sledil je razglas, naj vsi lastniki domačih živali privedejo svoje ljubljence v tretje podpalubje, ki je za to

namenjeno. Nekateri se temu razglasu seveda niso odzvali. Nikomur med tisočimi begunci na tej ladji velikanki pa se najbrž ni niti sanjalo, da jih vrtinec časa že objema s svojimi skozi vse možne svetove segajočimi lovskami. V propadli civilizaciji, ki je ostajala za njimi na nekdanjem modrem planetu, ljudje večinoma niso prav zares verjeli starim modrecem, ki so učili, da je konec vrnitev k začetku, smrt k rojstvu.

M. se je vrnil v kabino, Ž. je bila še vedno na sprehodu s S., legel je na posteljo in se zazrl v strop, ki se je zamolklo svetil v temni svetlobi. – Zdaj bi bil čas, da pride pome Smrt, je pomislil. Bolje bi se bilo srečati z njo kot bežati v neznano prihodnost. A tudi Smrt je izgubila malone ves pomen spričo nepojmljive katastrofe, ki se je dogajala spodaj, na Zemlji. Uničenje je bilo neprimerljivo z vsem, kar se je dotlej zgodilo v zgodovini. – Celo smrt ni več Smrt, ampak le prazen Nič, požgani so tudi grobovi, kakor da jih nikoli ni bilo. Vse, prav vse je uničeno, vse bo izbrisano s sveta, ljudje, hiše, svetišča, knjige, živali, gozdovi, gore, otoki, vse, prav vse! – Ah, ko bi bilo mogoče čas zavrteti nazaj! je zavzdihnil M. Zaprl je oči, ladja se je komaj zaznavno zibala zaradi manevrov pri poletu mimo Lune. Zazdelo se mu je, kakor da leži v čolnu, sam sredi širnega oceana, in ta občutek ga je zazibal v rahel sen.

Sanjal je, da je svet mlad – in da on sam, mladenič, v Betelu pelje očetovo čredo ovac na pašo. Čreda je velika, ovce so nemirne, vročina vse bolj pripeka. A glej, tu sta pomočnika, angela božja, ki z blagim prhutanjem kril ženeta ovce v pravo smer. In še preden pridejo do pašnika, grejo skozi vas, mimo vodnjaka, kjer mlado dekle zajema vodo. Ponudi mu vrč, da se odžaja. Takrat se prvič srečajo M. in Ž. oči.

Prebudi ga ladijski zvonec, zatem še zvočniki, ki vabijo h kosilu. – Ah, to so bile le sanje! si M. otre oči, pa vendar se takrat začne v njem rojevati neko novo upanje.

VII

Pes teče za njim, zdaj že ve, da gresta vsako jutro krog jezera. Ž. še ni vstala.

Nikoli mi ni bila tako zvesta, kot mi je zvest tale moj labradorski prijatelj, čeprav sem ga kupil šele spomladi, pomisli M. in ob tej misli se kislo nasmehne, bržkone zaradi nelagodja, da si je privoščil takšno puhlico. Toda dejstva so dejstva. Ko je nedavno praznoval abrahama, ji je bil eden izmed gostov kar preveč všeč, neki aroganten mlad senzal, ki trguje z njegovimi delnicami! Poleg tega je Ž. najbrž že kaj zvedela o tisti *drugi* in se zdaj tudi sama malce ogleduje naokoli. Kaj bi ji zameril, vsak mora tako ali drugače skrbeti zase.

Pes obstane in striže z ušesi. Ob bregu zagleda človeka, indijanca, ki nekaj išče v plitvini. M. v njem prepozna lastnika počitniške hišice, ki sta jo najela za poletni oddih v tem lepem kraju. Stari stanuje v vasi, le redkokdaj pride sèm gor k jezercu. Ko ga je zadnjič, že pred nekaj polnimi lunami srečal, sta izmenjala nekaj besed, takrat šel s puško na lov proti goram.

»Dober dan!«

M. suho vrne pozdrav. – Kaj hoče danes ta možak, ki je po navadi precej mrk in molčeč? Sicer pa je to bolje, kot da bi bil brbljav in vsiljiv, tako imava z Ž. zaslužen mir v tej gorski idili. Indijanec tudi tokrat zgolj pozdravi, bežno, le mimogrede, potem pa v jezeru še naprej išče rakce ali kar pač že. – Prav sva naredila, da sva šla tokrat za spremembo v Skalno gorovje, ugotavlja M., ko s psom nadaljujeta pot okrog jezera. Ko sta hodila na počitnice še skupaj s sinom, so vsako poletje leteli na Florido, tam pa se je M. že naveličal gledati vse tiste nedosegljive lepoticke, ki se cele dneve pretegujejo na plaži, da bi dobile ta pravi ten. Tu v divjini je res zelo kul, tako mirno je in spokojno. Z leti si človek zaželi več miru. Zdaj, odkar se je S. poročil, greva lahko sama na dopust, kamor želiva.

Koliko stvari zanima takšno žival! se čudi M. Pes zdaj preži na nekega brenclja, ki se ziblje v roži. Odkar se M. sprehaja s to pasjo dušico, vidi veliko več sveta. Poskuša si predstavljati, kakšen je videti svet iz pasje perspektive. Trava je psu precej višja kot nam, grmovje je kakor košato drevje, vrhovi dreves pa so že zelo visoki, že skoraj onstran pasjega pogleda, saj psi gledajo pretežno v tla, razen če z očmi sledijo kakemu ptiču. Kaj pa nebo, kako visoko je zanje nebo? Mar za pasje dušice nebo sploh obstaja? No, obstaja najbrž že, kot nekakšna modra praznina, zanima pa jih verjetno ne. Le v polno luno radi lajajo, to že ...

M. se ozre v nebo, ta hip morda zato, da bi si – takole, mimogrede – dokazal, da pa njega, človeško dušo, nebo prav gotovo zanima in da je tudi zato povsem upravičeno gospodar te pasje dušice, ki ga spremlja pod širnim nebom. Nebo je brezmejno, mesec pa je vendarle blizu, zdaj se za vulkanskimi vrhovi dviga zadnji krajec. Veter nosi oblake čudnih oblik. Kako bi rekel, kakšni so ti oblaki? Cunjasti? Vretenasti? Ne, ne, vreteno je nekaj podolgovatega, tile oblaki pa so ... grmičasti! Ja, to je prava beseda. Na gladini jezera se grmičijo njihove sence, na bregu pa se križajo sence dreves.

Ah, nebo! patetično zamrmra M. (Zadnje čase se večkrat zaloti, da govori sam s seboj, kakor da bi vadal neko vlogo.) – Morda pa ne bi bilo napak, premišljuje dalje, če bi se kdaj z Ž. zapeljala na kak vesoljski izlet, vsaj na Luno ali še dlje, morda na Marsovi lunici Deimos in Fobos, zadnjič sem videl oglas neke agencije ... Za takšno potovanje bi vsekakor vzela kak aranžma, to je še najbolj komot, čeprav moraš potem ves čas gledati okrog sebe tiste neumno zvedave obraze. Ž. bi bila gotovo takoj za takšno skoraj nebeško avanturo. Seveda ni dovolj, če ji rečem, da si jo bova privoščila potem, ko bova v penziji. Ampak kako naj bom jaz sploh kdaj v penziji ob vseh lenuhih, ki so odvisni od mene in od katerih, priznam, sem odvisen tudi sam? Ž. ima vsekakor prav, ko pravi, da spremembe nikoli ne škodijo, seveda pa je odvisno od tega, za kakšne spremembe gre. Turistično vesoljsko potovanje je najbrž nekaj

podobnega kot Florida ali, morda še bolj, kot Pariz: prideš tja, si ogledaš muzeje, cerkve, obiščeš trgovine, napišeš razglednice, potem pa vsem govoriš, kako je bilo tam super – ampak *so what?* No ja, na Luni ali Marsu je vendarle drugače ...

M. in pes sta medtem obkrožila jezerce in zdaj se vračata k hiši. Ž. jima že od daleč kaže, naj se podvizata. – Spet bo kak telefon, pomisli M., še na dopustu mi ne dajo miru ...

Klical pa je S., s Floride. Sprašuje, ali se v tej skalni samoti ne dolgočasita? – Malce že, odvrne M., ampak tu je tako lepo! Kaj pa vidva, se imata dobro? – »Super, tu na plaži smo vsi mladi, saj veš ...« – Ob tem si M. misli: vem, ampak tudi mladosti se nekega dne naveličaš.

Na pragu si sezuva blatne čevlje in preden vstopi v hišo, se še enkrat ozre čez jezerce tja k temnim goram, ugaslim vulkanom z mavričnimi vrhovi. Ta kraj ga na nekaj spominja in že ko sta prišla sèm, ga je tu nekaj presunilo, za hip prebilo trdo skorjo srednjih let, s katero se je obdal, potem ko se je zavedel, da ni več mlad. – Lepo je tu, res lepo! si reče M. Sèm se bova še vrnila, če ne prej, pa takrat ko bodo vse stvari bolj jasne, bolj čiste. Ko bom bolj podoben temu indijancu, pa jezercu in goram, mavričnim vrhovom ...

Ž. to razume in prikima. Pa tudi pes, zdaj tretji član družine, pomaha z repom.

* * *

P. S. Uganili ste, da je to eden izmed preteklo-prihodnjih možnih svetov, po katerih v krožnem času potujeta M. in Ž. Toda temu svetu, vključno s psom labradorcem in grmičastimi oblaki, manjka en sam detajl, zaradi katerega ni zarisan v nobenem že znanem atlasu – v tem izmišljenem, četudi možnem svetu poleg ene lune ponoči, podnevi svetita *dve* sonci! Če ne bi bilo teh dveh sonc, ampak le eno, ta svet ne bi bil zgolj možen, temveč tudi možno-resničen, lahko bi bil celo kak kotichek na planetu Zemlji, morda samo nekaj desetletij pred veliko katastrofo. Tako pa je svet dveh sonc in ene lune, z jezercem pod ugaslimi vulkani z mavričnimi vrhovi, le eden izmed možno-izmišljenih svetov, ki je nekje *drugje*: v njem sta se namreč – če sledimo tej pravljici – M. in Ž. znašla v njuni prihodnosti, ko ju je že ujel vrtinec krožnega časa.

VIII

Na dolgem potovanju, nekje med ozvezdjema Škorpionja in Strelca, se vrne tudi tisti čas, ko so M., Ž. in sinček S. bežali iz požgane domače vasi. V zaselku slamnatih koč, kjer je Ž. skoraj umrla, niso mogli ostati dolgo zaradi pomanjkanja hrane, ki je komaj zadoščala za peščico domačinov. Tam so ostali le nekaj dni, toliko da je Ž. dovolj okrevala, potem pa so nadaljevali pot v smeri sonca, Ž. in S. na osliču, M. peš, dokler niso prišli čez pusto deželo do Gore pasjeglavcev.

Prihod družine človekove je zbudil pravi preplah v deželi pasjeglavcev. Vendar so do prišlekov zelo spoštljivi, klanjajo se pred trojico, kakor da bi jih obiskali trije bogovi. – Prav res so ksenofili! zadovoljno ugotavlja M. Pokažejo jim pot do vhoda v goro, do velike skalne razpoke, pred katero stražita dva pasjeglava velikana, a tudi ta dva se jim spoštljivo priklonita. M. pripomni, da ju ne bi v nobenem človeškem kraljestvu tako lepo sprejeli, Ž. se smehlja, mali S. pa se čudi. Poskrbijo tudi za osliča, njim trem pa dodelijo vodnika, ki jih z baklo v roki popelje v notranjost gore.

Gora pasjeglavcev je kakor velikanska krtina, preluknjana s številnimi rovi, z zapletenim labirintom hodnikov, ulic in podzemnih dvoran, ki jih osvetljujejo plameni bakel. V stene so vsekana vrata in okna podzemnih hiš, kjer ob ognjiščih sedijo pasjeglavi možje, žene in otroci. V zatohlem zraku se širi vonj po goreči smoli in žveplu. V slepih rovih se svetijo bele, gole kosti.

Vodnik z baklo vodi družino človekovo vse globlje in globlje v središče gore. Zdaj je že prepozno, da bi se sami vrnil, tudi če jim pasjeglavci tega ne bi branili, saj ne bi več našli poti iz podzemnega labirinta. K sreči pa še vedno kaže, da so tu dobrodošli, tudi vodnik se jim malone na vsakem razpotju s spoštovanjem prikloni. Ulice postajajo vse širše, hiše so že vklesane v več nadstropjih, tu so tudi trgovine, v izložbah so razstavljeni bakreni in glinasti predmeti, posode, orožje, nakit in drugo. Pridejo do okroglega trga z vodnjakom, okrašenim s človeškimi figurami, kamor pasjeglavke hodijo z vrči po vodo. Hiše na tem trgu so že skoraj palače, z umetelno izklesanimi reliefi na pročeljih in balkoni, s katerih prebivalci tega čudnega mesta pozdravljajo trojico prišlekov. V naslednji ulici so hiše še večje, že prave palače, baržunaste zavese zastirajo okna, pred vrati pa stojijo stražarji z meči in svetlečimi ščiti. Zdaj že bleščeče razsvetljene ulice se stekajo na ogromnem trgu, v tako visoki dvorani, da je komaj viden njen obokan strop, s katerega na dolгих vrveh visijo zlati lestenci. Na glavnem trgu stoji Kraljeva palača.

Tudi tu, na samem dvoru sprejmejo družino človekovo z vsemi častmi. Trojici dodelijo bogato opremljeno sobano, dajo jim na razpolago služabnika in tolmača, ki govori človeški jezik. Pove jim, da bodo sprejeti pri kralju, brž ko bo mogoče. Tako jim ne preostane drugega, kot da počakajo na sprejem. Medtem jim strežejo slastne sadeže z okusom po ambroziji in iz lepega antičnega vrča jim točijo pijačo, podobno nektarju.

Na sprejemu pri kralju pa jih čaka novo presenečenje: kralj pasjeglavcev je človek! Na visokem, v zlatu in dragih kamnih svetlečem se prestolu, obdan z imenitnimi pasjeglavimi dvorjani in svečeniki, oblečenimi v svilo in škrlat, sedi mladenič z zaprtimi očmi, kakor da spi ali meditira v globokem transu. Glavo mu krasi biserna krona, v desnici drži žezlo, v obraz pa je tako snežno bled, kakor da v njem ni niti kapljice krvi!

»Mumificiran je,« zašepeta tolmač in nadaljuje: »Umrli je že davno, pred nekaj veki, zdaj pa se bojimo, da bo kmalu spet oživel, saj bo potem treba izbrati novega kralja. Eden izmed njegovih dvorjanov je pred nedavnim videl, da je pomignil s prstom. Upamo, da se mu je to samo zdelo. Živ kralj ne more vladati kraljestvu pasjeglavcev. Brž ko oživi, je izgnan iz Gore, kajti pravi kralj je mrtev kralj.«

Mrtev kralj? začudeno vpraša M.

»Seveda,« prikima tolmač, »kako naj bi bil kralj živ? Kako naj bi živ kralj držal v roki žezlo oblasti? Če bi na prestolu dajal ukaze, krilil z rokami, cepetal z nogami, bi se mu vsi smejali. Kdo bi spoštoval kralja, ki bi se mu – tako kot vsakemu živemu – kdaj pa kdaj kolcnilo, rignilo ali prdnilo? Kraljeva moč je v negibnosti, v okameneli strogosti, v ukazujoči tišini. Saj ima dovolj dvorjanov, ki lahko po mili volji in potrebi krilijo z rokami, kričijo ukaze in lajajo na podložnike. V molku je skrivnost oblasti ...«

Tedaj pa se zgodi nekaj, kar vsem zapre sapo: mrtvi kralj odpre oči in spregovori s počasnim, kakor iz sna prebujajočim se glasom: »O, moje pasjeglavo ljudstvo! Prišel je čas, da me na prestolu zamenja moj naslednik. Pripravite oltar in nož za žrtveni obred! Naj se pripravijo svečeniki, da novega kralja namazilijo za prevzem oblasti! Kralj je živ, umre naj kralj!«

Po teh srhljivo svečanih besedah mladenič na prestolu sname krono in jo izroči levemu svečeniku, žezlo pa desnemu. Potem vstane in z roko pokaže na dečka, ki se v strahu skriva za materinim krilom in z očmi išče zaščito pri očetu.

»Ta je moj naslednik!« slovesno naznani vstali kralj.

Pasjeglavi svečeniki planejo k dečku S., sinu človekovemu, da bi ga nesli na žrtvenik, zabliska se nož ...

Nikar! Nikar! v strašni grozi zakriči M., tedaj pa – kakor v tisti starodavni zgodbi, ko v zadnjem trenutku pride angel rešitelj – se zbudi.

Zakričal si v snu, ga miri Ž. in mu otira potno čelo.

Skoz okno kajute se bleščijo roji zvezd, nekje med Škorpionom in Strelcem. Njuna barkača kroži po možnih svetovih, med spomini na prihodnost in slutnjami iz preteklosti.

IX

M. je že od nekdaj slutil, da se nekega dne vrne tudi tisti najhujši spomin, najtežji med vsemi: tisto davno srečanje »iz oči v oči« z Demonom, ki se je imenoval Bog – Demon, ki je njega, človeka, imenoval Abraham, njegovo ženo Sara in njunega sina Izak.

Demon, ki se je imenoval Bog, mu je govoril: Abraham, poglej okrog sebe in videl boš – nič ni večno, vse premine, vse propade, vse se razkroji v prah in pepel.

In Abraham je videl, da ima Demon prav.

Tudi ti, Abraham, je nadaljeval Demon, tudi ti umreš, kosti ti zgnijejo v grobu, tvoje ime se s časom pozabi, tvoja dela, tako dobra kot slaba, zbledijo v spominu prihodnjih rodov, suša opustoši tvoja polja, zrno na njih ne vzklije več.

In Abraham je videl, da ima Demon prav.

Tudi tvoja duša, je nadaljeval Demon, za katero misliš, da ostane večno živa, četudi se vse drugo s časom razkroji, tudi duša se razprši v praznino neba, od koder je prišla.

In Abraham je videl, da ima Demon prav.

Sara, ki jo ljubiš, je nadaljeval Demon, tudi ona te nekega dne zapusti, se odvrne od tebe k drugemu. Če pa ostane s teboj, vaju prej ali slej loči smrt.

In Abraham je videl, da ima Demon prav.

Tvoj ljubljeni sin Izak, je nadaljeval Demon, plod tvojega semena in tvoje ljubezni, nežen kakor cvet na travniku – le kako ga boš ubranil pred zlo usodo, če se ji zahoče, da ga utrga?

In Abraham je videl, da ima Demon prav.

Zakaj nič ni tvoje, je nadaljeval Demon, saj si vse, kar imaš, prejel od mene. Tudi ljubezen, ki mi jo izkazuješ, svojemu Bogu, si prejel od mene.

Abraham je ljubil svojega Boga, strašnega Demona.

Moj dolžnik si, Abraham, je nadaljeval Demon – in zdaj je napočil trenutek, da poplačaš svoj dolg!

Abrahamu se je stisnilo srce v hudi slutnji.

In tedaj je Demon, ki se je imenoval Bog, izrekel tisti strašni ukaz, ki odmeva čez vekove: »Vzemi svojega sina, svojega edinca, ki ga ljubiš, Izaka, in pojdi v deželo Moríja! Tam ga daruj v žgalno daritev na gori, ki ti jo bom pokazal!«

In Abraham je šel v deželo Moríja s sinom edincem Izakom, da bi ga žrtvoval Demonu, ki se je imenoval Bog. A kot je znano iz Svetega pisma, je Demon samo skušal Abrahama in hip preden je zavihtel nož nad sinom, je Bog poslal angela z neba, da je preklical Njegov strašni ukaz.

* * *

In zdaj, v nekem drugem-istem trenutku krožnega časa, ko M. in Ž. plujeta po možnih svetovih, se M. sprašuje, ali res kje obstaja tak možen svet, v katerem je vse natančno enako kot v tistem starem, bibličnem svetu, v katerem ga je skušal Demon, ki se je imenoval Bog – z eno samo samcato razliko: da Njegov ukaz ne bi bil zgolj preizkus Abrahamove zvestobe in angel ne bi v zadnjem hipu zadržal njegove roke. Ob misli, da je med vsemi možnimi svetovi v božjem Umu *resnično možen* tudi tak svet, v katerem bi Bogu zvesti oče moral ubiti svojega ljubljenega sina, M. občuti gnus in sovraštvo do tega Demona, ki mu je ukazal detomor, ne glede na to, da je zadnji hip preklical ta ukaz. In ob tem spoznanju M. zahrepeni po drugačnem,

višjem, vesoljnem, resnično dobrem Bogu, ki čutečim bitjem ne daje nobenih ukazov, temveč nam v krožnem času ljubeče kaže Pot s svojo večno Lučjo.

X

M. stoji na bregu jezercu, obrisi temnih gorá odsevajo na gladini. Vetrič privrši z mavričnih vulkanskih vrhov in odsevi zatrepetajo v rahlem plivkanju valov. Rakci švigajo po bregu sem ter tja. Na produ se zasvetijo tisočere drobne školjke in polžje hišice, ko se sonce prikaže med grmičastimi oblaki. V hlevčku zariga oslič.

V velikanskem krogu časa se davna preteklost združi z daljno prihodnostjo. M. v tem Krogu razbira na stotine, na tisoče manjših krogov, vse tja do najmanjših, po katerih kroži sedanost, vsakič okrog točke, v kateri se ujame njegov pogled ali misel ali čustvo. Okrog teh točk se vrti bežna sedanost. Čas je kakor zlati prah, v katerem se lesketa nešteto pomenov in vsak med njimi je trenuten, dragocen, enkraten.

Ž. mu položi roko na ramo: pridi v hišo, prišla sta, poslanca ...

Ob mizi sedita angela GOSPODOVA, prav tista, ki sta mu nekoč pomagala zbrati očetovo čredo pod Betelom. Ž. jima ponudi kruh in vino. Videti sta prijazna, preprosta človeka, kakor soseda iz vasi. Mavrična krila si malce nerodno, skorajda sramežljivo skrivata za hrbtom. Oči jima sijejo kot globoka, sinja tolmana.

»Prišla sva, da vaju popeljeva v Betel,« reče prvi.

»Prav tja, v tisto vas, kjer sta se prvič srečala pri vodnjaku in kjer sva midva poskrbela za čredo ovac,« doda drugi.

M. molči in premišljuje, pred očmi se mu vrstijo spomini na tisti čas, ko še ni bilo možnih svetov, ko čas še ni krožil, ko je bil resničen le en sam svet: očetova čreda, polja in oljke, pašniki in gore, oblaki in nebo, Bog.

»Tudi po druge duše prideva, ko nastopi čas, da se vrnejo domov,« prvi angel prehití njuno vprašanje.

Ž. reže kruh in naliva vino. Mlada in lepa je, z dolgimi črnimi lasmi, kot takrat, ko mu je, žejnemu pastirju, podala vrč z vodo. M. išče odgovor v njenih očeh.

»Vse bo natanko tako, kot je bilo takrat,« doda drugi angel.

M. dolgo premišljuje, znova se sreča z Ž. očmi in naposled reče: Ne, ne greva z vama, ne moreva.

Angela sta razočarana, kako naj razumeta, da M. in Ž. zavračata GOSPODOVO dobroto. Mar si nista ves čas želela, da bi se vrnila v Betel, v svoj izgubljeni in zdaj spet najdeni dom?

Zdaj sva doma tu, ob tem jezercu, pod temi gorami, tiho in blago reče Ž.

Kajti oba vesta: ni se več kam vrniti – njuno življenje se je strnilo *tu-in-zdaj*.

Angela razpneti krila, obličji jima za hip zasijeta v nebeški gloriiji, že naslednji hip pa ugasneta. M. in Ž. ostaneta sama. Večeri se, M. prinese svetilko na mizo. Jesta

kruh in pijeta vino. Dolgo si gledata iz oči v oči: samo te drage oči so ostale, v njih je ves svet, ves čas, morda tudi večnost.

XI

Neke noči, ko na nebu sijajo velike zimske zvezde, se Ž. zbudi iz sna in tiho stopi k oknu, da ne prebudi M. Takšni trenutki polne, svete samote so redki, zato jih duša občuti kot dragocen dar. Ko Ž. sredi noči gleda temne, na vrhovih mavrične gore, ki se dvigajo nad njunim jezercem, se ji mahoma zazdi, da je to znano pokrajino nekoč videla povsem *drugače*, čeprav obenem enako – takrat davno, ko se ji je prikazala v sanjah na robu smrti. In zdaj se tako živo in jasno spominja tistega časa, kot da bi bila znova prav vsa v njem!

Takrat je z M. in malim S. prišla v vas, v majhen zaselek med palmami, potem ko so tri dni bežali prek puste dežele. Ko je razjahala osliča in je M. vzel sinčka v naročje, se ji je stemnilo pred očmi in silni vrtinec jo je začel vleči v globino. Mahoma je opazila, da nekje globoko spodaj, na dnu temačne izbe, nekdo leži, neka ženska, ob njej pa klečita mož in otrok. – Saj to sem jaz! je pomislila, in ob meni sta moja draga! V tem ni bilo nič strašnega, še več, takrat je vedela, da ne more biti drugače. A tista silna moč jo je vlekla v stran od njiju, poletela je čez temne, mavrično svetlikajoče se gore, lebdela je nad jezercem kot senca v dolini smrti. Toda v srcu je še slišala tisti znani, ljubljeni glas, ki jo je klical, jo rotil, naj se bori, naj se vrne. In ko je ta glas postajal vse močnejši, je vstala, kakor v budnem snu, in stopila skozi vrata kočice ven do jezera, iz katerega je zajela bistro vodo in si osvežila obraz. Tista silna moč, ki je vladala v dolini smrtne sence, se je oddaljevala. Ž. je odprla oči, ob njej je sedel M. in njegove oči so radostno zasijale, ko je videl, da se je vrnila. Mali S. je spal s smehljajem, naslonjen na njeno ramo. Skoz okno je preseval prvi svit.

Je bilo to včeraj ali pred tisočletji? se sprašuje Ž. in se vrne k spečemu M.

XII

Po temno modrem nebu veter nosi grmičaste oblake. Sonce je z vsakim dnem nižje in dlje, prižigajo se zimske zvezde, velike in bleščeče. Gladina jezera je nakodrana, nad njim se dvigajo temne gore, ugasli vulkani, ki se na vrhovih mavrično lesketajo. Oslič se pase na rosnih travah. Svež zrak že diši po snegu.

Na bregu jezera, nedaleč od hiše, se igrata otroka, deček in deklica, M. in Ž. Lovita rakce, ki jih potem, ko jih ujameta, spuščata nazaj v vodo. Ob tem razposajeno kličeta: Glej, tu je še eden! Pa še eden! Glej, glej ...

(junija 1988)